

ପ୍ରସନ୍ନ କୁମାର ଦାଶ

ସାଧନା ଯାହାର କର୍ମୀ ଭଳି

ପ୍ରଭୁକଲ୍ୟାଣ ମହାପାତ୍ର

ବିଶିଷ୍ଟ ସ୍ବାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମୀ, ପ୍ରଜାମଣ୍ଡଳ ଆନ୍ଦୋଳନର ଅନ୍ୟତମ ପୁରୋଧା ତଥା ଓଡ଼ିଶା ବିଧାନସଭାର ପୂର୍ବତନ ବାଚସ୍ପତି ପ୍ରସନ୍ନ କୁମାର ଦାଶ ଜଣେ ଆଦର୍ଶବାଦୀ ରାଜନୈତିଜ୍ଞ ଥିଲେ । ସାଧାରଣ ଜୀବନରେ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଭିତ୍ତିକ ରାଜନୀତିକୁ ପାଥେୟ କରିଥିବା ପ୍ରସନ୍ନଙ୍କୁ ଜଣେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ବଚ୍ଛବାଦୀ, ନିର୍ଭୀକ, ନିଷ୍ଠାବାନ, କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପରାୟଣ ଓ ନିର୍ମଳ ଚରିତ୍ରବତ୍ତାର ମଣିଷ ଥିଲେ । ତେଣୁ ପ୍ରାୟ-ସ୍ବାଧୀନତା କାଳର ଏହି ରାଜନେତା ଜଣଙ୍କୁ ବର୍ତ୍ତମାନର କଳୁଷିତ ରାଜନୀତିରେ ଅକଥନୀୟ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଭୋଗ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ଏହାସତ୍ତ୍ୱେ ସେ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିଜର ନୀତି ଓ ଆଦର୍ଶରୁ କେବେହେଲେ ବିଚ୍ୟୁତ ହୋଇନଥିଲେ । ସୁଦୀର୍ଘ ରାଜନୈତିକ ଜୀବନର ଅଭିଜ୍ଞତାକୁ ଭିତ୍ତିକରି ‘କର୍ମୀର ସାଧନା’ ନାମକ ସେ ଯେଉଁ ଆତ୍ମଜୀବନୀ ରଚନା କରିଛନ୍ତି, ତାହା ଓଡ଼ିଶାର ରାଜନୈତିକ ଇତିହାସରେ ଏକ ଅମୂଲ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥ । କାରଣ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଆତ୍ମଜୀବନୀ ରଚନା ଅତି ବିରଳ । ବିଶେଷକରି ରାଜନେତାମାନଙ୍କ ଆତ୍ମଜୀବନୀ ସଂଖ୍ୟା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ବଳ୍ପ କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବ ନାହିଁ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ ଉଭୟ ଧନବଳ ଓ ଅର୍ଥବଳ ଆଦୌ ନଥାଇ ମୋଟ ୧୧ ମଧ୍ୟରୁ ୯ଟି ନିର୍ବାଚନରେ ରାଜ୍ୟ ବିଧାନସଭାକୁ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରି ନିଜର ଲୋକପ୍ରିୟତା ପ୍ରତିପାଦିତ କରିପାରିଥିବା ପ୍ରସନ୍ନଙ୍କୁ ଆତ୍ମଜୀବନୀ ନିର୍ମିତ ଭାବରେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ପିଢ଼ି ପାଇଁ ଏକ ଆଲୋକବର୍ତ୍ତକ । ସେହି ‘କର୍ମୀର ସାଧନା’ ପୁସ୍ତିକାରେ ସେ ଯେଭଳି ନିଜର, ସ୍ବପ୍ନ ଓ ସରଳ ଭାବରେ ରାଜନୀତିର ପରିଭାଷା (ସଂଜ୍ଞା), ରାଜନୈତିକ ଦଳଗୁଡ଼ିକର ଆଚାର-ସଂହିତା, ରାଜନୀତିରେ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ଅବସ୍ଥା, ଦୁର୍ନୀତି ଓ ଭ୍ରଷ୍ଟାଚାରରେ ସମସ୍ତ ରାଜନୈତିକ ଦଳ ଏବଂ ନେତୃବୃନ୍ଦଙ୍କ ସଂପୃକ୍ତି, ବ୍ୟୟବହୁଳ, ନିର୍ବାଚନ ଯୋଗୁଁ ଦୁର୍ନୀତିର ପରିବ୍ୟାପ୍ତି, ରାଜନେତା ଓ ପ୍ରଶାସକମାନଙ୍କ ନୈତିକ ଚରିତ୍ରବତ୍ତାରେ ଅଧୋଗତି, ଜାତୀୟ ଚରିତ୍ରର ସ୍ବଳ୍ପନ ଆଦି ବିଷୟର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଅବତାରଣା କରିଛନ୍ତି, ସମ୍ଭବତଃ ଓଡ଼ିଶାର ରାଜନୈତିକ ଇତିହାସରେ ତା’ର ପଞ୍ଚାକ୍ଷର ନାହିଁ । ପ୍ରସନ୍ନଙ୍କୁ ସେହି ଅନୁଭବ ସିଦ୍ଧ କାହାଣୀଗୁଡ଼ିକ ବର୍ତ୍ତମାନ ରାଜନୀତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ରହିଥିବା ଏବଂ ରାଜନୀତିରେ ନୂଆ କରି ପ୍ରବେଶ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କ ଲାଗି

ଯଥେଷ୍ଟ ଉପାଦେୟ ଓ ପ୍ରେରଣାଦାୟକ । ତେଣୁ ସେହି ଦିବଂଗତ ନେତାଙ୍କ ସ୍ମୃତିଚାରଣ କରିବା ଅବସରରେ ତାଙ୍କ ଆତ୍ମଜୀବନୀରୁ କେତେକ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ବିଷୟର ଏଠାରେ ଉପସ୍ଥାପନ ପ୍ରଣିଧାନଯୋଗ୍ୟ ମନେହୁଏ ।

ଦୁର୍ନୀତିରେ ଦେଶର ସମସ୍ତ ଦଳର ସଂପୃକ୍ତି ବିଷୟରେ ମନ୍ତବ୍ୟ ଦେଇ ପ୍ରସନ୍ନଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଆତ୍ମଜୀବନୀ ‘କର୍ମୀର ସାଧନା’ ପୁସ୍ତିକାରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି, ‘କେବଳ କଂଗ୍ରେସ ଦଳ ଯେ ଦୁର୍ନୀତିରେ ଲିପ୍ତ ତା’ ନୁହେଁ ବରଂ କେନ୍ଦ୍ର ତଥା ରାଜ୍ୟସ୍ତରରେ ସମସ୍ତ ଦଳର ନେତୃବୃନ୍ଦ କିଛି ନା କିଛି ଦୁର୍ନୀତିରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି । ରାଜନୈତିକ ନେତୃବର୍ଗଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟସ୍ତରୀୟ ପ୍ରଶାସକ ମୁଖ୍ୟମାନେ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟାରେ ଦୁର୍ନୀତି ପରାୟଣ ହୋଇଥିବାର ଅଭିଯୋଗମାନ ହୋଇଛି । ବିହାର ଗୋ-ଖାଦ୍ୟ ଦୁର୍ନୀତିରେ ଯେଉଁ ୫୬ ଜଣ ବ୍ୟକ୍ତି ଅଭିଯୁକ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ନେତାଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଅତି ନଗଣ୍ୟ ଥିବାବେଳେ ପ୍ରଶାସକଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଅଧିକ ଥିବାର ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଏ । ଦେଶ ତଥା ପ୍ରଶାସକଙ୍କୁ ଦୁର୍ନୀତିମୁକ୍ତ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ରାଜ୍ୟ ତଥା କେନ୍ଦ୍ରସ୍ତରରେ ଭିଜିଲାନ୍ସ ଏବଂ ସି.ବି.ଆଇ. ପ୍ରଭୃତି ବିଭାଗମାନ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉଥିଲେ ହେଁ ତା’ର କୌଣସି ପ୍ରଭାବ ପଡୁଥିବାର ମନେହୁଏ ନାହିଁ । ତେଣୁ ରାଜନୈତିକ ଦଳଗୁଡ଼ିକ ନିଜ ନିଜ ଦଳରୁ ଏହି ଦୁର୍ନୀତି ବିଷୟ ଉପାଟନ କରିବା ଲାଗି ଆନ୍ତରିକତାର ସହ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ଅବଶ୍ୟ କିଛି ସୁଫଳ ମିଳିପାରନ୍ତା । ଏବେ ରାଜନୈତିକ ଦଳର ନେତୃବୃନ୍ଦ ନିଜ ନିଜ ଦଳର ନୈତିକ ଚରିତ୍ରର ଉତ୍ଥାନ କିପରି ହୋଇପାରିବ, ସେ ବିଷୟରେ ପଦଟିଏ ବି କହୁନାହାନ୍ତି କିମ୍ବା କହିବାକୁ ସାହସ କରୁନାହାନ୍ତି । ନୈତିକତା, ସଜୋଟ ପଣିଆଁ, ମାନବିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ପ୍ରଭୃତି ଆଜି କେବଳ ଶବ୍ଦରେ ପର୍ଯ୍ୟବସିତ, ସତେ ଯେପରି ସେଗୁଡ଼ିକର କିଛି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା ନାହିଁ । ଆମ ଦେଶରେ ବିଭିନ୍ନ ରାଜନୈତିକ ଦଳଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ପରସ୍ପରକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ଲାଗି କୌଣସି ନିୟମ ନାହିଁ । ଫଳରେ ଜଣେ ସତ୍ୟ କୌଣସି ଏକ ଦଳରୁ ପଳାଇ ଆସି ଅଥବା କୌଣସି କାରଣରୁ ବିତାଡ଼ିତ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟ ଏକ ରାଜନୈତିକ ଦଳରେ ଅନାୟାସରେ ପ୍ରବେଶ

କରିପାରୁଛି । ଜଣେ ଗୋଟିଏ ଦଳରୁ ବାହାରି ଯିବାବେଳେ ତା'ର ଯେପରି କୌଣସି ବିଚାର ଆଲୋଚନା କରାଯାଉ ନାହିଁ, ସେହିପରି ନୂତନ ଦଳରେ ଯୋଗଦାନ କାଳରେ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ଭାବରେ ବିଚାର ବିମର୍ଷ କରାଯିବାର କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ । ଏହାଦ୍ୱାରା ଦଳରେ କୌଣସି ଶୃଙ୍ଖଳା ରହୁନାହିଁ ଏବଂ ଅନେକ ସମୟରେ ବହୁ ଅନାବଶ୍ୟକ ବ୍ୟକ୍ତି ଦଳ ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଉଛନ୍ତି । ଏହାର ପରିଣତି ସ୍ୱରୂପ ଦଳରେ ସୁବିଧାବାଦୀ ଲୋକଙ୍କ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବାରେ ଲାଗିଛି । ତେଣୁ ଏ ସଂପର୍କରେ ସମସ୍ତ ସ୍ୱୀକୃତିପ୍ରାପ୍ତ ରାଜନୈତିକ ଦଳର ମୁଖ୍ୟ କର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କର ଏକ ମିଳିତ ବୈଠକ ଡକାଯାଇ ସମସ୍ତଙ୍କର ଗ୍ରହଣଯୋଗ୍ୟ ହେବାଭଳି ଏକ ରାଜନୈତିକ ସନନ୍ଦ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯିବା ବିଧେୟ । ତା'ନହେଲେ ସମସ୍ତ ଦଳ କ୍ରମଶଃ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଦୁର୍ନୀତିଗ୍ରସ୍ତ ଏବଂ ସୁବିଧାବାଦୀ ହୋଇଯିବେ । ରାଜନୀତି ଯେତେବେଳେ ଏହିପରି ବେଶି ଭାଗ ନୀତିହୀନ ଲୋକଙ୍କ ଅଭିଆରକୁ ଚାଲିଯିବ ସେତେବେଳେ ଦେଶରେ ଗୁରୁତର ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି ହୋଇ ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ପତନ ଘଟିବ । ସମସ୍ତଙ୍କ ଅନିଚ୍ଛା ସତ୍ତ୍ୱେ ଏକଛତ୍ରବାଦ ମୁଣ୍ଡ ଟେକିବ । ସେଥିଯୋଗୁଁ ରାଜନୀତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଥିବା ଦଳମାନଙ୍କର ଆଚରଣ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଏକ ସନନ୍ଦ ରହିବା ଉଚିତ ।

ସେହିପରି 'ନିର୍ବାଚନରେ ବହୁଳ ବ୍ୟୟ ହିଁ ଦୁର୍ନୀତିର ମୂଳ କାରଣ' ପରିଚ୍ଛେଦରେ ପ୍ରସନ୍ନବାବୁ ଲେଖିଛନ୍ତି, 'ନିର୍ବାଚନ ବେଳେ ଦଳମତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ସବୁ ପ୍ରାର୍ଥୀ ବହୁଳ ପରିମାଣରେ ଅର୍ଥ ବ୍ୟୟ କରିବାକୁ କୁଣ୍ଠା ପ୍ରକାଶ କରୁନାହାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ଅର୍ଥ ବିନିମୟରେ ବିଜୟ ସୁନିଶ୍ଚିତ । କେବଳ ଯେ, ଲୋକସଭା ଏବଂ ବିଧାନସଭାର ପ୍ରାର୍ଥୀମାନେ ଅତ୍ୟଧିକ ବ୍ୟୟ କରୁଛନ୍ତି ତା'ଦୁହେଁ ପଞ୍ଚାୟତ ନିର୍ବାଚନରେ ଫ୍ଲାର୍ଟମେୟର ତଥା ପୌରପରିଷଦର କାଉନସିଲର ନିର୍ବାଚନରେ ପ୍ରାର୍ଥୀମାନେ ଯେଉଁ ପରିମାଣର ଅର୍ଥ ବ୍ୟୟ କରୁଛନ୍ତି ତାହା ଦେଖିଲେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱିତ ହେବାକୁ ପଡ଼େ । ମାତ୍ର ବହୁଳ ଅର୍ଥ ବ୍ୟୟ ଦ୍ୱାରା ଯେ ବିଜୟ ଲାଭ ହୁଏ ନାହିଁ, ଏହା ମୋର ଅନୁଭବ ସିଦ୍ଧ । ଆମ ରାଜ୍ୟର ବିଧାନସଭାକୁ ୧୧ ମଧ୍ୟରୁ ୯ଟି ନିର୍ବାଚନରେ ମୁଁ ଜିତିଛି । ମାତ୍ର କୌଣସି ନିର୍ବାଚନ ବେଳକୁ ମୋ ନିକଟରେ ପଇସାଟିଏ ବି ନଥାଏ, ଏପରିକି ୧୯୫୨ ମସିହା ସାଧାରଣ ନିର୍ବାଚନ ବେଳେ ଅମାନତ ପରିମାଣର ଦେୟ ମଧ୍ୟ ମୋର ନଥିଲା । ମୋର ହିତୈଷୀ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କଠାରୁ ମାଗିଯାଚି ମୁଁ ନିର୍ବାଚନ କାର୍ଯ୍ୟ ତୁଲାଇ ଥିଲି । ଅଥଚ ମୋତେ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା କରୁଥିବା ପ୍ରାର୍ଥୀମାନେ ଥିଲେ ଧନଶାଳୀ, ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ବ୍ୟୟ କରିବାର ସାମର୍ଥ୍ୟ ଥିଲା ! କିନ୍ତୁ ସେହି ଦୃଶ୍ୟପଟ ଏବେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇଯାଇଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରାର୍ଥୀ ଅଜସ୍ର ଅର୍ଥ ବ୍ୟୟ କରିବାକୁ କୁଣ୍ଠା ପ୍ରକାଶ କରୁନାହାନ୍ତି । ଏପରି ସାମାଜିକ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବା ଫଳରେ ଯେଉଁମାନେ ନିର୍ବାଚିତ

ହେଉଛନ୍ତି, ସେମାନେ ବ୍ୟୟିତ ଅର୍ଥର ଭରଣା ପାଇଁ ଯେକୌଣସି ନୀତିହୀନ ପଦ୍ଧତି ଅବଲମ୍ବନ କରିବାକୁ ଡିଲେ ହେଲେ ପଶ୍ଚାଦ୍ୱପଦ ହେଉନାହାନ୍ତି । ଆମ ରାଜ୍ୟର ଦୁର୍ନୀତିମୂଳକ ଘଟଣାବଳୀର ବିଶ୍ଳେଷଣ କଲେ ଭଲ ଭାବରେ ଜଣାପଡ଼ିବ ଯେ, ଓଡ଼ିଶା ଆର୍ଥିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମଗ୍ର ଦେଶର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କ ତୁଳନାରେ ସବୁଠାରୁ ନିମ୍ନତମ ସ୍ଥାନ ପାଇପାରିଛି । ମାତ୍ର ରାଜନୈତିକ ଦୁର୍ନୀତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଓଡ଼ିଶା ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କର ପଥପ୍ରଦର୍ଶକ ସାଜିବାର ଗୌରବ ଅର୍ଜନ କରିପାରିଛି ।

ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ ଅବସ୍ଥାଗାମୀ ରାଜନୈତିକ ପରିସ୍ଥିତି ସଂପର୍କରେ କ୍ଷୋଭ ପ୍ରକାଶ କରି ସେ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ, 'କୌଣସି ଦେଶ ବା ଜାତିର ଜାତୀୟ ଚରିତ୍ର ନଥିଲେ, ସେ ଦେଶର ଲୋକ ଚରିତ୍ର ବା ମାନବିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଘଟେ ନାହିଁ । ଜାତୀୟ ଚରିତ୍ର ହିଁ ଦେଶକୁ ଆଗେଇ ନେବାରେ ସହାୟକ ହୋଇଥାଏ । ସ୍ୱାଧୀନତା ପ୍ରାପ୍ତିପରେ ଜାତୀୟ ଚରିତ୍ର ଗଠନ ଦିଗରେ ଆଦୌ ଦୃଷ୍ଟି ଦିଆଗଲା ନାହିଁ । କେବଳ ଆର୍ଥିକ ପ୍ରଗତି ପ୍ରତି ଗୁରୁତ୍ୱାରୋପ କରି ସରକାର ଓ ପ୍ରଶାସନ ସେ ଦିଗରେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହିଲେ । ବିଦେଶରୁ କୋଟି କୋଟି ଟଙ୍କା ରଣ କରି ଦେଶକୁ ଧନଶାଳୀ କରାଇବା ପାଇଁ ଯୋଜନାମାନ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଗଲା । ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ପଞ୍ଚବାର୍ଷିକ ଯୋଜନାମାନ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ଯେଉଁ ସବୁ ଅର୍ଥ ବିନିଯୋଗ କରାଗଲା ତା'ର ବହୁ ଅଂଶ ବାଟମାରଣ ହୋଇଗଲା । ଫଳରେ ଧନୀ ଓ ଦରିଦ୍ର ମଧ୍ୟରେ ତାରତମ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବାକୁ ଲାଗିଲା । ଅନେକ ସ୍ୱାର୍ଥଦୈଷ୍ଟୀ ପ୍ରଶାସନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରଭାବ ବିସ୍ତାର କରି ଦୁର୍ନୀତି ଏବଂ ଭ୍ରଷ୍ଟାଚାର ବଢ଼ାଇଲେ । ଫଳରେ ସମାଜର ତଳ ଶ୍ରେଣୀର ଲୋକେ ଶୋଷଣର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇ ନିରାଶା ଓ ହତାଶାରେ ନିଷ୍ଠେସିତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲେ । ନିଜକୁ ଦେଶ ଗଠନରେ ଏକ ଅଙ୍ଗ ବୋଲି ଉପଲବ୍ଧ କରି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ବ୍ୟକ୍ତି କୈନ୍ଦ୍ରିକ ରାଜନୀତି ଯୋଗୁଁ ସ୍ୱାର୍ଥଦୈଷ୍ଟୀ ଲୋକେ ଯେକୌଣସି ମତେ କ୍ଷମତା ଦଖଲ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ଓ ଥରେ କ୍ଷମତାର ଅଧିକାରୀ ହେଲେ ତାକୁ ଛାଡ଼ିବାକୁ ଚାହିଁଲେ ନାହିଁ । ସୁଦୂର ପ୍ରସାରୀ ପରିଣତି ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ନଦେବାରୁ କ୍ରମେ ଅସାମାଜିକତା ବୃଦ୍ଧି ପାଇବାକୁ ଲାଗିଲା । ଶାନ୍ତି, ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟ, ପ୍ରେମ, ମମତା, ଦୟା, କ୍ଷମା, ସତ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ହିଂସା, ଛଳନା, ପରଶ୍ରୀକାତରତା, ପ୍ରବଞ୍ଚନା, ମିଥ୍ୟା, କପଟାଚାରିତା ପ୍ରଭୃତି ଜନଜୀବନକୁ ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ କରିପକାଇଲାଣି । ନେତୃବୃନ୍ଦ ଆଜି ଜନତାର ସେବା ନାମରେ କେବଳ ଭୋଟ ପାଇବାକୁ ବ୍ୟସ୍ତ । ଯେ ନିଜର ପାରିଲାପଣ ଦେଖାଇ ପାରୁଛି ସେ ନିଜର ସ୍ୱାର୍ଥସାଧନ ପାଇଁ ସବୁ ବୋଲି ନେଇଯାଉଛି । ଲୋକେ କେବଳ ହୋହାଲ୍ଲା କରିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ, ମାତ୍ର ଏମାନଙ୍କର କେହି କିଛି କରିପାରୁନାହାନ୍ତି କିମ୍ବା କିଛି କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ନାରୀ ବିଳାସ, ଉପଭୋଗ ଲାଳସା, ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାର, ପ୍ରମତ୍ତତା ଆଦି ସମାଜକୁ ଗ୍ରାସ

କରିବାକୁ ବସିଲାଣି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ସୁଯୋଗର ଅପେକ୍ଷାରେ । ଯିଏ ସୁଯୋଗ ପାଉଛି ସେ ଧନୀ ହେଉଛି, ମାନୀ ହେଉଛି, ପଦପଦବୀର ଅଧିକାରୀ ହୋଇପାରୁଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ଵାର୍ଥ ପାଇଁ ବ୍ୟସ୍ତ । ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ସ୍ଵାଧୀନତା ଆନ୍ଦୋଳନ ବେଳେ ଲୋକ ସଂପର୍କକୁ ମଜବୁତ କରିବା ପାଇଁ ଜାତି, ଧର୍ମ ଓ ଅଞ୍ଚଳ ନିର୍ବିଶେଷରେ ଜାତୀୟ ଚରିତ୍ର ଗଠନ କରିବାରେ ସଫଳ ହୋଇଥିଲେ । ମାତ୍ର ପରବର୍ତ୍ତୀକାଳରେ ଆମେ ତାକୁ ରକ୍ଷା କରିପାରିଲୁ ନାହିଁ । ଜାତିଆଣ ଭାବ, ସାଂପ୍ରଦାୟିକତା ସଂଗେସଂଗେ ବିଚ୍ଛିନ୍ନତାବାଦର ଜନ୍ମ ହୋଇ ଦେଶର ପ୍ରଗତିରେ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କରିବା ସହ ଦେଶର ଗଣତନ୍ତ୍ର ଶାସନ ଆଜି ବିପନ୍ନ ହେବାକୁ ବସିଲାଣି । ଭାରତର ସମସ୍ତ ରାଜନୈତିକଦଳ ତଥା ଜନସାଧାରଣ ଦେଶର ଏ ଅବସ୍ଥା ପାଇଁ ସମସ୍ତେ ଦାୟୀ । ବିଶେଷ କରି କଂଗ୍ରେସ ଦଳ ଦେଶର ବୃହତମ ତଥା ମୂଳ ରାଜନୈତିକ ଦଳ ହେତୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଦାୟୀ ବୋଲି ନିଃସନ୍ଦେହରେ କୁହାଯାଇପାରେ ।

ଏତଦ୍‌ଭିନ୍ନ ସଂସଦୀୟ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ପରିଲକ୍ଷିତ ତୁଟି ବିରୁଦ୍ଧରେ ଖେଦୋକ୍ତି ପ୍ରକାଶ କରି ପ୍ରସନ୍ନ ବାବୁ କହିଛନ୍ତି, କେଉଁ ଅବସ୍ଥା ଆଜି ଦେଶର ରାଜନୀତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅପରାଧୀ କରଣକୁ ବୃଦ୍ଧି କରିବାରେ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଯୋଗାଇଛି ତା'ର ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଦୁର୍ନୀତି, ଭ୍ରଷ୍ଟାଚାର ତଥା ଶୋଷଣ ଯୋଗୁଁ ଆମ ଦେଶ ବିଶ୍ଵରେ ଭ୍ରଷ୍ଟାଚାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଶୀର୍ଷସ୍ଥାନରେ ଅଧିକାରୀ ହୋଇପାରିଛି । ଏହା କେହି ଅସ୍ଵୀକାର କରିପାରିବ ନାହିଁ । ଆଜି କେତେ ଦୁର୍ନୀତି ପରାୟଣ ରାଜନୈତିକ ନେତା, ଠିକାଦାର ତଥା ପ୍ରଶାସନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବଡ଼ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଛୋଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ବ୍ୟବସାୟୀ ଗୋଷ୍ଠୀ ରାଜାରାଜି ବଡ଼ଲୋକ ସାଜି ଲୋକଲୋଚନ ଆଡୁଆଳରେ ହଜାର ହଜାର କୋଟି ଟଙ୍କା ଡୋସ୍ତରପାତ କରି ଏହି ଅନ୍ୟାୟ ଲବ୍ଧ ଧନକୁ ବିଦେଶର ବ୍ୟାଙ୍କମାନଙ୍କରେ ଜମା କରୁଛନ୍ତି । ତାହା ଜନସାଧାରଣ ବେଶ ଉପଲବ୍ଧ କରି ସାରିଲେଣି । ତେଣୁ ସରକାର, ପ୍ରଶାସନ ତଥା ପ୍ରଚଳିତ ସଂସଦୀୟ ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଉପରୁ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ବିଶ୍ଵାସ କ୍ରମଶଃ ଚାଲି ଯାଇଥିବାର ଜଣାଯାଏ । ସଂସଦୀୟ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଶାସନ ବିଶ୍ଵର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶାସନ ହିସାବରେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପରିଗଣିତ ହୋଇ ସମ୍ମାନ ଓ ବିଶ୍ଵାସ ଅର୍ଜନ କରିଆସିଛି । ଏହାର ଆଧାର ଜନଗଣ । ଯଦି

ସେହି ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଗଠିତ ସରକାର ଜନଗଣଙ୍କ ଆଶା ଓ ବିଶ୍ଵାସ ହରାଇବ ତେବେ ସେ ସରକାର ବା ଶାସନକୁ ରକ୍ଷା କରିବ କିଏ ? ବିଶ୍ଵର ବିଭିନ୍ନ ଦେଶରେ ଦୁର୍ନୀତି ଓ ଭ୍ରଷ୍ଟାଚାର ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ଦେଶରେ ସେଥିପାଇଁ ଅବିଳମ୍ବେ ଦଣ୍ଡବିଧାନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି । ଜାପାନ, କୋରିଆ, ଇଟାଲି ପ୍ରଭୃତି ଦେଶମାନଙ୍କରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଶାସନକର୍ତ୍ତାମାନେ ମଧ୍ୟ ଜେଲଦଣ୍ଡ ଭୋଗୁଛନ୍ତି ମାତ୍ର ଆମ ଭାରତରେ ଏଯାବତ୍ ଦେଶର ପ୍ରଶାସନିକ ପ୍ରତିନିଧି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଥିବା ପଦାଧିକାରୀଙ୍କୁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରି ଦଣ୍ଡ ଦିଆଯାଇପାରୁନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ରାଜନୀତି, ଅର୍ଥନୀତି ତଥା ସାମାଜିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ବିପଦଜନକ ଅବସ୍ଥା ଘଟି ଚାଲିଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉପୁଜିଥିବା ଏହି ଶୋଚନୀୟ ଅବସ୍ଥା ଆଜି ଚିନ୍ତାଶୀଳ, ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଇଁ ଉଦ୍‌ବେଗର କାରଣ ରୂପେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ । ସ୍ଵାଧୀନତା ପ୍ରାପ୍ତିର ଏତେ ଅଳ୍ପଦିନ ଭିତରେ ଯେପରି ଦ୍ରୁତ ଅବସ୍ଥା ସଂଘଟିତ ହେଉଛି ସେଥିରୁ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ପାଇବାର ଉପାୟ କ'ଣ ? ରାଜନୀତି ଓ ପ୍ରଶାସନ ଆଜି ଗୁରୁତର ଅପରାଧୀକରଣର ଶୀକାର ହୋଇଛି । ଏପରି ଶୋଚନୀୟ ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ସମାଜର ଶୀର୍ଷ ସ୍ଥାନରେ ଥିବା ନିଃସ୍ଵାର୍ଥପର ତଥା ନିଷ୍ଠାବାନ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଯେପରି ଦୂରେଇ ଯାଉଛନ୍ତି, ତଦ୍ଵାରା ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ସେମାନେ ସମାଜର ମଙ୍ଗଳାକାଂକ୍ଷୀ, ଶୁଦ୍ଧଚିନ୍ତକ, ହିତାଧ୍ୟାୟୀ ଭାବେ ସମସ୍ତ ଅଭିମାନ, ଆତ୍ମଶ୍ଳାଘା ପରିହାର କରି ଏସବୁର ପ୍ରତିକାର ପାଇଁ ଆଗେଇ ଆସିବା ଉଚିତ ।

‘କର୍ମୀର ସାଧନା’ ପୁସ୍ତିକାରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇଥିବା ପ୍ରସନ୍ନବାବୁଙ୍କ ଏହିସବୁ ମର୍ମାନୁଭୂତି କେବଳ ଆଜିର କଳୁଷିତ ରାଜନୀତି ଓ ରାଜନେତାମାନଙ୍କ ସଂପର୍କରେ କ୍ଷୁଦ୍ଧ ଚିନ୍ତା ପ୍ରଦାନ କରିବା ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ ହୋଇ ରହିନାହିଁ । ଅପରପକ୍ଷେ ତହିଁରେ ସ୍ଥାନ ପାଇଥିବା ତାଙ୍କର ସୁଦୀର୍ଘ ଅଭିଜ୍ଞତା ଲବ୍ଧ ପରାମର୍ଶ ଓ ହିତୋପଦେଶଗୁଡ଼ିକର ପରିପାଳନ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ବର୍ତ୍ତମାନର ଅବସ୍ଥାଗାମୀ ରାଜନୀତି ଓ ନୀତିହୀନ ରାଜନେତାମାନଙ୍କୁ ଉପଯୁକ୍ତ ପଥପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବାରେ ବିଶେଷ ସହାୟକ ହେବ ବୋଲି ଆଶା କରାଯାଏ ।

ଭି.ଆର୍.-୩/୨, ଯୁନିଟ୍-୩
ରିଜର୍ଭ ବ୍ୟାଙ୍କ ପଛପଟ, ଭୁବନେଶ୍ଵର-୧

